

BELÜGYMINISZTERIUM

„JÁSZKUNSAÁGBAN SZÜLETTEM”

A jászkun örökség ápolása és őrzése Jász-Nagykun-Szolnok
megyében

Előadó: Dr. Fülöp Tamás
Dátum: 2017. 02. 09.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

IDENTITÁS – LOKALITÁS – ÖSSZETARTOZÁS

- Önmeghatározásunk fontos része a területi-térségi hovatartozás, a valahová tartozás ősi szociális szükséglete
- Lokális identitás – a közvetlen lakóhely, a falu, a város, az utca, az otthon, a család, az ezekhez tartozás, kötődés élménye
- **Földrajzi értelemben meddig terjedhet ki identitásérzetünk?**
- megye, kultúrtáj (Jászság, Kunság, Alföld), régió, nemzet, földrész, (európaiság), emberiség
- Vajon mivel több egy egyszerű térbeli jelenségtől a helyhez kötődő identitás által létrehozott földrajzi közösség?
- azonos érdekek, azonos értékek, társadalmi kapcsolatok, közös törekvések, összetartozás tudata, harmónia érzése és harmóniára törekvés, visszatérés, áldozatkészség, elfogadás – azaz: koherencia, tolerancia és komplexitás,
- **Az összetartozás ÉLMÉNYE – egyfajta MI-tudat, amely a stratégiaalkotásban, a kultúrában és a funkcionalításban ölt testet**

HAGYOMÁNYÁPOLÁS

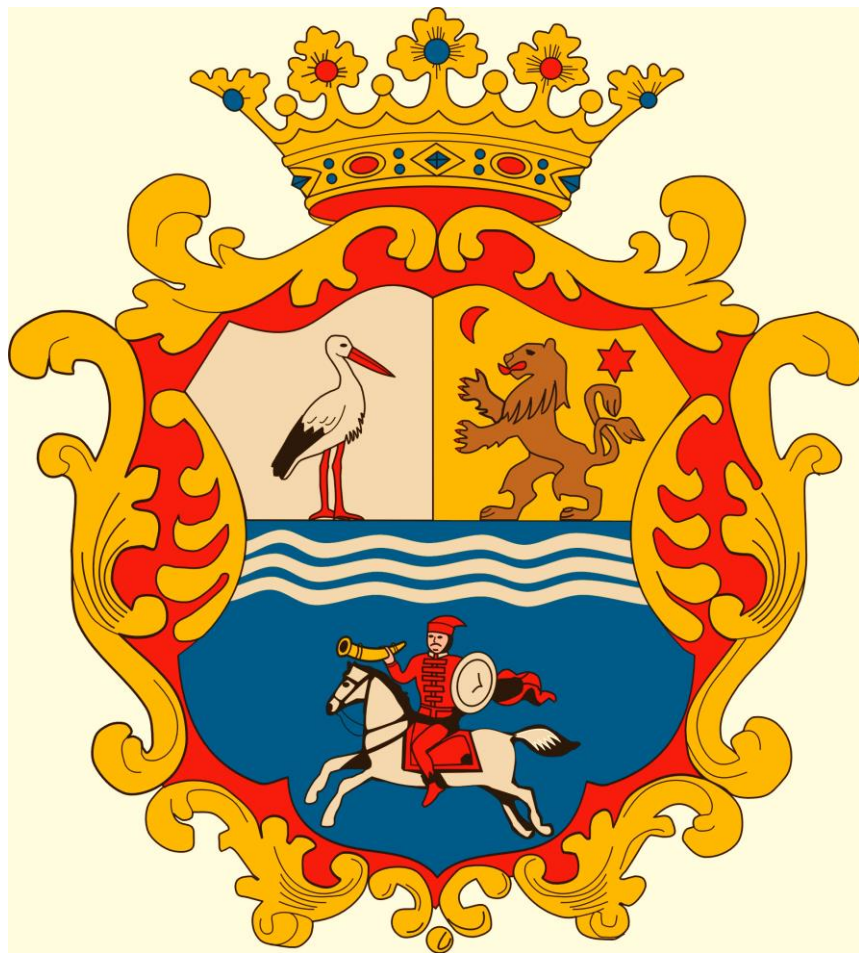
- Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy értékeink önmagukban is képesek tartalmat közvetíteni, önmagukban is megállják helyüket
- Időben változó értékrend: változó értékek?
- Az értékeket és azok megőrzésének technikáját generációról generációra át kell adni
- Azaz: az értékeket is tanítani, elsajátítani, ápolni, gondozni, fenntartani szükséges
- „Z generáció”, „digitális bennszülöttek” – új kommunikációs formák és csatornák
- Jó gyakorlat, amely a megyében szép eredményeket ért el: közgyűjteményi pedagógia, kulturális nevelés

A „MUSZÁJ VÁRMEGYE” EGYSÉGE

- Jász-Nagykun-Szolnok megye esetében az identitás kérdésének, az összetartozás tudatának sokkal súlyosabb és mélyebb összetevői vannak, mint más megyék vonatkozásában
- E megyét a 19. századi modern közigazgatási rendszer kialakítása során hozták létre
- Az 1870-es években kezdődött meg a törvényhatóságok rendezése, feladataik kijelölése, tisztségviselőik meghatározása
- Mindez együtt járt a privilégiumokkal rendelkező, különállással bíró egységek integrációjával is
- Megyék és községek rendezése – területi rendezés, amely az igazgatási, adózási pragmatikus szempontok érvényesítésével a Jászkun Kerületek racionalizálását is jelentette
- Mindez a Jászkun Hármaskerület 1745. május 6-i önmegváltásától, a Redemptiótól fogva önálló igazgatással, kiváltságokkal rendelkező területek beolvasztását eredményezte

AZ EGYSÉG ÉS SOKSZÍNŰSÉG, VALAMINT AZ ÖSSZETARTOZÁS SZIMBÓLUMAI

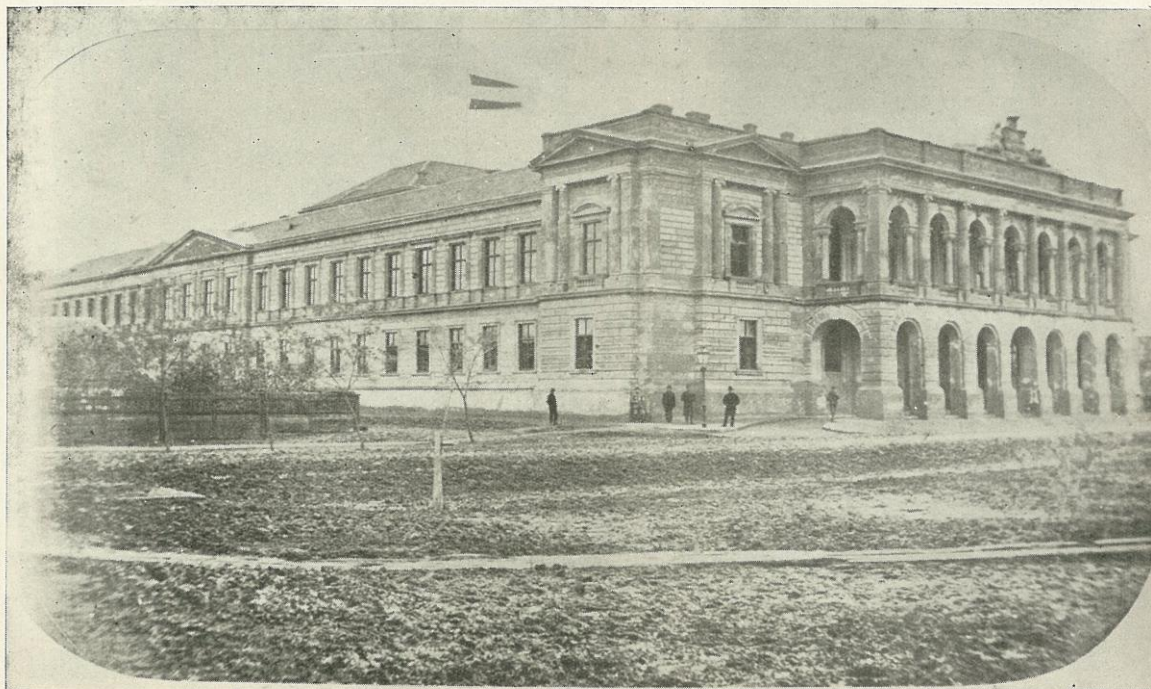
- A megye megalakításakor számos konfliktus látott napvilágot: mely területekből alakítsák ki a megyét, melyik település legyen a megyeszékhely
- Autonómiákkal rendelkező területek egyesítése (jászok, kunok), a Redemptio erős identitásképző tényező ma is
- Jász-Nagykun-Szolnok vármegye: 1876. jún. 19. (1876/XXXIII. tc.) – központ: Szolnok (amely ekkor kisebb település, mint Jászberény, vagy Karcag)
- Főispán: Kiss Miklós – Jászkun Kerület utolsó főkapitánya
- Alispán: Sipos Orbán – Jászkun Kerület utolsó alkapitánya
- Megyecímer és megyeháza

A megyecímer:

- Ferenc József császár és király adományozta a vármegyének
- korona: királyi szolgálat
- ezüst mezőben gólya (Heves-Külső-Szolnok területek)
- arany mezőben két lábra álló oroszlán, hold és csillag (kunok)
- búzavérmezőben jász vitéz a Lehel-kürttel
- 3 folyó: Tisza, Zagyva, Körös

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE SZÉKHÁZA AZ ÁTADÁSKOR (1878)

A Szolnok Megyei Tanács székháza a felavatás idején (1878).

„[...] adja Isten, hogy ezen székház megyénk lakosainak boldogságát, megelégedését hirdesse, önkormányzatunk, s igazgatásunk jóságában megszilárduljon s közelebb alkotott megyénk összes részeinek testvéri kapcsolatát képezze” – Sipos Orbán, alispán 1878. november

A „LEGMAGYARABB VÁRMEGYE”

- A 19. és 20. sz. eleji megyei közigazgatási szakemberek gondolkodása: közösségteremtés, szolgálat, keresztény valláserkölcsi alapon
- Benkó Albert alispán beiktatási beszéde (1906)
- *„Mint köztisztviselő egész lelkemben át vagyok hatva annak tudatától, hogy a tisztviselő nem ura a közönségnek, hanem a közönség szolgálatára van rendelve s feladatát nem az akták intézése, hanem a közönség érdekeinek kiszolgálása képezi s a kezébe adott hatalom nem fenytésre és kényszerítésre, hanem első sorban a gyengék megoltalmazására és segítésére való, – hogy a köztisztviselőnek nem csak ésszel és tudással, de szívével és érzésével is szolgálni kell a közönséget.”*
- Küry Albert alispán (1912-1919) – háborús közigazgatás, jótékonyág, gyermekvédelem
- Trianon után: területében változatlan vármegyék egyike
- Helytörténeti megemlékezésre okot adó történelmi traumák: I. világháború, II. világháború, „Malenkij robot”, kuláküldözés, kitelepítések

AZ ÖNAZONOSSÁGTUDAT NEGLIGÁLÁSA, MAJD HELYREÁLLÍTÁSA

- 1949 után átszervezések, a megye nevét Szolnokra egyszerűsítették
- a Jászság és Nagykunság csak tájegységekként szerepeltek
- a megyei címer használatát betiltották
- Tanácsrendszer – centralizált, pártutasításokkal működtetett rendszer
- Korábbi hagyományok felszámolása, adminisztratív-bürokratikus igazgatás
- Aránytalan forráselosztás, a kommunizmus vidéket sújtó gazdaság- és társadalompolitikája, a szocialista beruházáspolitikája: nem kedveztek a helyi értékek, a lokális identitás megőrzésének
- A civil társadalom, a helyi közösségek felszámolása ideológiai alapon
- „A múltat végképp eltörölni” jegyében – az identitás felszámolása, az önazonosságtudat internacionalista átformálása
- Amit egyszer megpróbáltak felszámolni, azt nagyon nehéz újra életre kelteni – generációk estek ki a hagyományörzés folyamatából
- Amire alapozni lehetett: jász-kun öntudat, az egykori mély identitás, a hagyományok felelevenítése, a civil kezdeményezések felkarolása

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE 1990 UTÁN

- Önkormányzatiság – a decentralizált helyi közügyek gyakorlása alkotmányos kereteinek kialakítása
- A rendszerváltozás után a megye visszanyerte eredeti nevét
- A közgyűlés a hagyományok ápolása, az összetartozás tudatának újbóli megerősítése végett az **1991. évi 1. számú önkormányzati rendeletével** visszaállította méltóságába a megyecímert.
- Megyeháza dísztermének felújítása, megyei települések címereinek elkészítése, pártállami jelképek eltávolítása (Kádár-kormány).
- Új törekvések a hagyományok kialakítására, visszaállítására
- Ellenhatás: a regionalitás gondolatának megerősödése
- Közös megemlékezések, közös programok (nemzeti ünnepek)
- Megyebál – 25. jubileumi megyebál 2017-ben (jótékonyág)
- Megyei elismerések, díjak
- Megyei turisztikai védjegy (2006 óta)

A MEGYE MEGTARTÓ SZEREPE AZ EZREDFORDULÓN

- Lokális összetartozás (900.000 katasztrális hold, 300.000 lakos)
- Hagyományok újraéledése, értékek keresése
- Intézmények – oktatási, kulturális intézmények révén közvetített értékek (adottságokra építve)
  - Kormányhivatal és megyeszékhely szerepe
  - Helytörténetet, helyi gyűjtemények (múzeumi hálózat, könyvtár, levéltár)
  - Helytörténet oktatás (NAT)
  - Közgyűjtemények szerepe – TÁMOP programok – PAE PK új közgyűjtemény-pedagógiai programok
- Jászkapitány, kunkapitány választás

- Az együttműködés a civil társadalomban és a tudományos közéletben
- **Jászok Egyesülete, Kunszövetség**
- **MTA DAB Jász-Nagykun-Szolnok Megyei területi bizottsága**
(egyedülálló tudományos érték)
- **Jász-kunság folyóirat: 50 éves múlttal rendelkező tudományos-
ismeretterjesztő kiadvány**
- **Jászkun kapitányok nyomában**
  - Nagyszabású, történelmi alapokra épülő turisztikai fejlesztés,
túraútvonal
  - A 13 látogatóközpont a nagyközönség számára 2011. március
elsejétől látogatható
- Mi is az a jászkun identitás? – Javaslat egy interjúkötetre: vezetők,
tudósok, művészek tolmácsolásában

MEGYEI ÖNKORMÁNYZATOK ÚJ FELADATKÖRBE

- 2012. január 1-jétől az Alaptörvény, az önkormányzati törvény, a módosított területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény, valamint a konszolidáció nyomán a megyei önkormányzatok váltak a fejlesztéspolitika területi centrumaivá.
- A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat egyik meghatározó szakmai feladata a 2014-2020-as Európai Unió fejlesztési időszakra való felkészülés lett.
- A megyei önkormányzat feladat- és hatáskörének 2012. évi átalakulása egy merőben új kihívás elé állította a középszintű önkormányzatokat.
- **Új feladatkör: területfejlesztés** - "Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020"
- **Hagyományőrzés, hagyományápolás**
- **Nemzeti Jászkun Emléknapp** – 2013-ban az Országgyűlés május 6-át Nemzeti Emléknappá nyilvánította az 1745-ös Redemptio előtt tisztelegve (Jászkun emlékülés, Jászkun sokadalom)
- **Megyei Értéktár Bizottság munkája (Hungarikum vetélkedő)**

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE